

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 97. ÉVFOLYAMA

XI. ÉVFOLYAM 12. SZÁM 529—576. OLD. 1962. DECEMBER

T A R T A L O M

<i>Dr. Balassa Gyula</i> : A magyar erdőgazdálkodás helyzete és jövője	529
<i>Borsos Zoltán</i> : A fafajmegválasztás néhány kérdéséről	537
<i>Fekete Gyula</i> : A fásítás 10 éve	547
<i>Dr. Tompa Károly</i> : A fásítás tíz éves tapasztalatai Győr-Sopron megyében	554
<i>Solymos Rezső</i> : Erdőnevelési és faterméstani kutatások az ERTI-ben	560
<i>Reuter Camillo</i> : A nyár és fenyő egymás melletti telepítéséből keletkező károsításokról	565
<i>Dr. Pagony Hubert—dr. Szontagh Pál</i> : Erdővédelmi KGST konferencia Bukarestben	570
<i>Dr. Somkuti Elemér</i> : Hozzászólás dr. Szőnyi László „Adatok néhány fafa vastagsági növekedéséhez” című cikkéhez	572
Irodalmi szemle:	
<i>Jérôme René</i> : Gondolatok az erdőművelés fejlesztéséhez	574
Címlapon: <i>Csoportos felújítás Páliháláson</i> (Balatonfelvidéki Áll. erdőgazdaság zirci erdészete)	
Hátlapon: <i>Részlet a hidegvízvölgyi szátaló erdőből</i> (Tanulmányi Áll. Erdőgazdaság sopronhegyvidéki erdészete) (<i>Jérôme René felvételei</i>)	

С О Д Е Р Ж А Н И Е

<i>Д-р. Балашиа Дьюла</i> : Положение венгерского лесного хозяйства и задачи на будущее	529
<i>Боршош Золтан</i> : Некоторые вопросы относительно выбора древесных пород	537
<i>Фекете Дьюла</i> : Десятилетнее облесение	547
<i>Д-р, Томпа Карой</i> : Десятилетние опыты по облесению в области Дьер-Шопрон	554
<i>Шоймош Реже</i> : Исследования Научно-исследовательского Института лесного хозяйства в области лесоводства и продуктивности лесонасаждений	560
<i>Реутер Камилло</i> : Вред, в результате посадок сосны рядом с тополем	565
<i>Д-р Пагонь Хуберт—Д-р, Сонтаг Пал</i> : Конференция Совета Экономической Взаимопомощи по лесозащите, состоявшаяся в Бухаресте	570
<i>Д-р. Шомкути Элемэр</i> : Выступление по поводу статьи д-ра Сени Ласло: Данные о приросте некоторых древесных пород в толщину	572
Литературное обозрение:	
<i>Жером Рене</i> : О развитии лесоводства.	
На первой странице обложки: <i>Групповое возобновление в Палихалаше</i> .	
(Балатонфелвидекский Гослесхоз, Зирцкое лесничество.).	
На последней странице обложки: <i>Часть из Хидегвизельского выборочного лесного участка</i> .	
(Шопронхедьвидекское лесничество Учебного Гослесхоза.)	

Фото: Жером Рене

S O M M A I R E

<i>Dr. Balassa Gy.</i> : Situation et avenir de l'économie forestière hongroise	529
<i>Borsos Z.</i> : Quelques problèmes du choix des essences forestières	537
<i>Fekete Gy.</i> : Dix années de la plantation hors forêt	547
<i>Dr. Tompa K.</i> : Expériences des dix années de plantations hors forêt au département Győr-Sopron	554
<i>Solymos R.</i> : Recherches sur les soins culturaux et sur la productivité de la forêt à l'Institut des Sciences Forestières	560
<i>Reuter C.</i> : Dommages issus de la plantation côte-à-côte des drésineux et des peupliers	565
<i>Dr. Pagony H.—Dr. Szontagh P.</i> : Conférence de la protection de la forêt du Conseil d'entre-aide économique à Bucarest	570
<i>Dr. Somkuti E.</i> : Quelques remarques sur l'article de L. Szőnyi: Sur la croissance en diamètre de quelques essences forestières	572
Revue littéraire:	
<i>Jérôme R.</i> : Pensées sur le développement de la sylviculture	574
En couverture: <i>Régénération par bouquets à Pálihálás</i> (Cantonnement Zirc de l'Économie forestière Balatonfelvidék)	
En reverse: <i>Un détail de la forêt jardinée de Hidegvízvölgy</i> (Cantonnement Sopronhegyvidék de l'Économie forestière d'enseignement)	
Photos Jérôme René	

A lapban megjelent tanulmányok szerzői:

Dr. Balassa Gyula miniszterhelyettes, az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetője, Budapest; *Borsos Zoltán* a Szombathelyi Áll. Erdőgazdaság erdőművelési csoportvezetője, Szombathely; *Fekete Gyula* az OEF fásítási és igazgatási osztályának vezetője, Budapest; *Jérôme René* főmérnök, OEF, Budapest; *dr. Pagony Hubert* a biológiai tudományok kandidátusa, tudományos osztályvezető, ERTI, Sopron; *Reuter Camillo* erdőgazdasági felügyelő, Mecseki Áll. Erdőgazdaság, Pécs; *Solymos Rezső* tudományos osztályvezető, ERTI, Budapest; *dr. Somkuti Elemér* a mezőgazdasági tanulmányok kandidátusa, igazgatóhelyettes, Erdőmérnöki Főiskola, Sopron; *dr. Szontagh Pál* tudományos munkatárs, az ERTI erdővédelmi állomásának vezetője, Eger; *dr. Tompa Károly* egyetemi adjunktus, Erdőmérnöki Főiskola, Sopron.

A magyar erdőgazdálkodás helyzete és jövője*

Dr. BALASSA GYULA

A minden időben nélkülözhetetlen alapanyagunkat, a fát, nagyobb tömegben az erdő szolgáltatja, éppen ezért az erdő mindenkor nagy jelentőségű volt az ember életében. Se szeri, se száma a fa felhasználási lehetőségeinek, a fából készült termékek sokféleségének. Bányászatunk, iparunk, mezőgazdaságunk, lakásépítkezésünk, közlekedésünk, cellulóz- és papírgyártásunk, vegyiparunk egyes területei számára úgyszólván nélkülözhetetlen alapanyag a fa. Tehát a fát termő erdő mindenkori jelentősége érthető. Az erdő becsét és értékét azonban nemcsak a fa adja meg. Minél civilizáltabb, minél kulturáltabb a társadalom, annál inkább felismeri az erdő felkínálta egyéb sokoldalú hasznot és fordítja az emberiség javára. Ezekben a társadalmakban ma már céltudatosan használják fel az erdőnek levegőtisztító, szélvédő, talajvédő, mezőgazdasági terméshozamot növelő hatását, üdülési, egészségvédelmi lehetőségeit stb. Mégis, ha általában erdőről beszélünk, elsősorban arra a haszonra gondolunk, amit az erdő egyik legfontosabb alapanyagunkban, a fában nyújt.

Napjainkban a XX. századot a „műanyag évszázadának” szokás nevezni annak a hatalmas fejlődésnek kapcsán, amely az új műanyagok felfedezése, termelésük növekedése és felhasználási területük szélesedése terén szinte napról napra szemünk elé tárul. A műanyaggyártás ilyen hatalmas mérvű fejlődése relatív értelemben kétségtelenül szűkíti a fa felhasználási területét. Ennek ellenére megállapíthatjuk, hogy *a fa változatlanul a világ legfontosabb nyersanyagai közé tartozik*. Igazolja ezt az körülmény is, hogy *a kőszén után a fa a világ második legnagyobb mennyiségben termelt nyersanyaga*.

Természetszerűen még fokozottabb a fa jelentősége azokban az országokban, ahol erdő hiányában vagy az alacsony erdőültetés miatt a társadalom faanyagszükséglete hazai bázisból egyáltalán nem, vagy csak részben biztosítható.

Földünk erdővagyonának mennyisége, annak alakulása, valamint megoszlása nem közömbös ma már a Föld egyetlen országára nézve sem. Köztudomású, hogy *hazánk alacsony erdőültetési aránya következtében a fát importáló országok közé tartozik. Népgazdaságunk faanyagszükségletének kereken felét behozatalból vagyunk kénytelenek fedezni*.

Mindezekre figyelemmel, ahhoz, hogy erdőgazdaságunk helyzetét és az abból adódó problémákat helyesen láthassuk, *ismernünk kell földünk erdőgazdálkodási viszonyait és az abból folyó tendenciákat*. Ezért teszem elsősorban vizsgálat tárgyává az emberiség rendelkezésére álló erdővagyon állapotát és annak földterületünk egyes részein való megoszlását, persze csak a számunkra fontosabb mutatók tekintetében.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (UNO) Európai Gazdasági Bizottságán belül (ECE) működő Mezőgazdasági és Élelmezési Szervezet (FAO), az 1947. évi előzetes felvételek után 1953-ban másodsor, majd legutóbb 1958-ban felmérte a világ erdeinek legfontosabb adatait és ugyanaz évben kiadta a világ harmadik erdőleltárát. A felmérés nemcsak a világ erdővagyonáról ad számszerű képet, hanem a két utóbbi leltári idő között bekövetkezett változásból módunk van a jövő faanyaggazdálkodásának tendenciáira is következtetni.

A felmérés adataiból megtudjuk, hogy a Föld felületének kétharmadát tengerek borítják és csak egyharmadát szárazföld. A szárazföldi területek mintegy 33%-át erdők, 22–25%-át mezőgazdaságilag művelt területek jelentik, míg a fennmaradt

* Az erdőmérnökhallgatók I. nemzetközi szemináriumán, Sopronban 1962. október 7-én elhangzott előadás.

területrészeket cserjések, bozótosok és kihasználatlan földterületek foglalják el. A világ összes erdőterülete 4,405 millió ha, amelyből 2,7 milliárd ha a feltárt, illetve 1,5 milliárd ha a használat alatt levő erdőterület. Fafajösszetétel szempontjából az összes erdőknek 37%-a fenyő és 63%-a lombos. Ugyanakkor a használat alatt levő erdők 52%-a fenyő és 48%-a lomb. A használaton kívüli erdők 870 millió ha fenyő és 2 070 millió ha lombos fafaj összetételű területet foglalnak el.

A világ erdőiben leggazdagabb országa a Szovjetunió, 1 131 millió ha-ral, utána Latin-Amerika országai következnek, együttesen mintegy 1 031 millió ha erdővel. Európának — a Szovjetunió nélkül — mindössze 141 millió ha erdőterülete van (60% fenyő, 40% lombos fafajösszetételben), s ez mintegy 30%-os erdősültséget jelent, szemben a Szovjetunió és Latin-Amerika több mint 50%-os erdősültségével. A világ-részek közül a legkisebb erdősültséggel Ausztrália és Óceánia (11%), valamint Ázsia (19%) rendelkezik.

A faellátás szempontjából döntő jelentőségű a feltárt és használat alatt levő erdőterületek alakulása is. Tény, hogy miután az 1953. évi erdőleltár ráirányította a figyelmet azokra a hatalmas tartalékokra, amelyek a még feltáratlan területek feltárásában és a használat kiterjesztésében rejlenek, ennek eredményeként az 1953. évi 1,8 milliárd ha feltárt erdőterület 1958-ra 2,7 milliárdra emelkedett. (Itt jegyzem meg azt, ami az exotarónk ellátás szempontjából különösen jelentős, hogy az elkövetkező 10 év alatt Szudán 2,3 millió ha, Ghana 791 ezer ha, Gabon 5 millió ha és Brazília mintegy 10 millió ha erdőterület feltárását és a termelésbe való bevonását tervezi.)

De folytassuk az erdőleltár egyéb adataival. A Föld területi eloszlása szempontjából a világ összes hasznosítható fenyőerdejének több mint a fele esik az északi féltekére (túlnyomórészt a Szovjetunióra), több mint egynegyede Észak-Amerikára (Kanadára és Alaszkára), és csak közel 10%-a a déli féltekére. A lombos erdők már sokkal egyenletesebben oszlanak meg, de a déli féltekén aránylag túlsúlyban vannak.

Az utóbbi években sokakban merült fel az a kérdés, vajon az emberiség létszámának növekedésével lépést tud-e tartani az erdők fatermőképessége? Nem kell aggódnunk!

A legutóbbi erdőleltár adatai mindenki számára megnyugtató képet adnak. Bebizonyosodott, hogy a világ erdei a jelenleginél lényegesen nagyobb számú népesség bőséges faellátását is biztosítani tudják.

A korábbi leltárban kimutatotthoz képest jelentősen nőtt a használat alatt levő erdők élőfakészlete és bruttó növedéke. Az élőfakészlet az 1953. évi 101 milliárd m^3 -ról az 1958. évi erdőleltár szerint 156 milliárd m^3 -re, a bruttó növedék pedig az 1953. évi 2,4 milliárd m^3 -rel szemben 2,8 milliárd m^3 -rel növekedett. Tehát a világ erdeinek bruttó növedéke (2,8 milliárd m^3) messze túlhaladja a kitermelt fatömeget (1,7 milliárd nettó m^3), vagyis világméretben valóban jelentős tartalékolás folyik. Az élőfakészlet és a növedék emelkedése a fakitermelés fokozódásában is megmutatkozik. A világ összes fakitermelése az 1953. évi 1,469 millió m^3 -ról 1958-ig 1,664 millió m^3 -re, tehát 195 millió m^3 -rel növekedett.

A fenti számszerűsések bizonyítják, hogy a bruttó növedékre vonatkoztatva csupán a használat alatt levő erdőkben legalább 300 millió m^3 a tartalék. Eszerint tehát csupán a használat alatt levő erdők nyújtotta lehetőségek maradéktalan kihasználása a fakitermelésnek — a jelenlegihez viszonyítva — mintegy 18%-kal való növelését teszi lehetővé.

Érdekes megállapítás a új erdőleltárnak, hogy amíg öt évvel ezelőtt úgy vélték, hogy a világ használat alatt levő fenyőerdeiben a kitermelés éppen egyensúlyban van a növedékkal, addig az újabb adatok bebizonyították, hogy fenyőben is van még némi tartalék a kitermelés és a bruttó növedék viszonyát alapul véve. A használat alatt levő fenyőerdőkben végzett 1 milliárd m^3 körüli bruttó fakitermelés jóval kevesebb, mint az 1,4 milliárd m^3 körüli növedék. Ugyanakkor a lombos erdők 1 370 millió m^3 bruttó növedékével szemben a kitermelés 1 200 millió m^3 . Ezek szerint a fenyőerdőkben még nagyobb a tartalék, mint a lomboserdőkben. Viszont, ha a használat, alatt levő erdők nyújtotta lehetőségeket világgrészenként vizsgáljuk, az állapítható meg, hogy Európában az 1958. évi fakitermelés 16%-kal haladta meg a megengedhető mértéket, sőt a tervek szerint még 1965-ben is 4%-kal fogja túlhaladni a nettó növedék szintjét. Ezek szerint Európában a szükségletek növekedése még ma is az erdők túlhasználásával jár.

Európában különösen az I. és II. világháború között volt jelentős a túlhasználás, amikor az évi növedéknél 14 millió m^3 -rel többet termeltek ki. A nagyságrend érzékeltetésére említtem meg, hogy az utolsó 40 év átlagában az európai fakitermelés összesen 280—300 millió m^3 között mozgott.

A szükségletnek ilyen arányú növekedésén belül azonban igen erőteljes volt a tűzifafelhasználás csökkenése és az iparifelhasználás növekedése. A felhasznált összes faanyagban belül az iparifa felhasználás több mint 50 millió m³-rel nőtt.

Európa átlagos erdőszütsége mintegy 30%, Magyarország erdőszütsége jelenleg 14%, tehát kevesebb, mint fele az európai átlagnak. Az európai államok erdőszütségi fokának sorrendjét tekintve Magyarország — Anglia, Dánia és Hollandia után — Európának negyedik, erdőben legszegényebb országa. Amíg azonban Európa összes erdeinek fajajösszetétele 60% fenyő és 40% lombos, ugyanakkor Magyarország erdőterületének csak 7,5%-a fenyő és 92,5%-a lombos fafaj. Ez a körülmény természetesen döntően befolyásolja nemcsak erdőgazdálkodásunk, hanem faipari termelésünk és fogyasztásunk mennyiségét és szerkezetét is.

Köztudomású, hogy az 1945 előtti politikai és tulajdonjogi viszonyok hazánkban még nem tették lehetővé a népgazdaságilag igen kívánatos és egységes erdőgazdaságpolitikai elvek érvényesülését. A gazdálkodás a tulajdonviszonyok, a fa kereslete és kínálata szerint változott. Az évi növedéket meghaladó rendkívüli használatok során letarolt területeket nem erdőszítették be, és évről évre növekedtek a felújítatlan vágásterületek. Az erdőgazdálkodást a mesterséges felújítások elmulasztása és a nevelővágások teljes elhanyagolása, valamint a sarjról történő felújítás jellemezte. Kialakult az a helyzet, hogy *fatermelésre szolgáló erdeinknek több mint 40%-a sarjerdő volt. Az értékes tölgy- és bükkállományok helyét fokozatosan rontott cserések és gyertyánosok foglalták el.*

A világháború után, vagyis hazánkban a kapitalista rendszerből való felszabadulásakor mintegy 100 000 ha felújítatlan vágásterületet, több mint 100 000 ha elmaradt tisztítást és gyéritést, és az összes területnek közel 50%-át kitevő — a lehetségesnek mintegy 60—65%-ára csökkent termőképességű — rontott erdőt kaptunk örökségbe. A Horthy-rendszer időszaka alatt erdeink élőkészlete mintegy 9 millió m³-rel csökkent. Nagymértékben csökkent a fatermőterület is.

Amíg a világháború előtti időkben az erdőterületnek (1938. évi felmérés szerint) csak 4,6%-a volt kincstári és 5,7%-a községi és törvényhatósági tulajdonban, addig ma már hazánk társadalmi és gazdasági rendjének forradalmi átalakulása adta lehetőségek következtében erdőségeinknek tulajdonjog szerinti megoszlása a következő: (1960. évi adat) 72,81% állami erdőgazdaságok, 2,75% állami gazdaságok és vállalatok, 7,62% termelészövetkezetek, 13,50% községi szervek és 3,32% egyéni gazdák.

Az 1950 és 1960 közötti tíz év alatt 243 300 ha erdőszítést végeztünk: ebből csaknem 100 000 ha-t jelentenek az útmenti fasorok, facsoportok, védősávok és egyéb fásítások. Vagyis az erdőszítések évi átlaga meghaladta a 24 000 ha-t. Ez igen jelentős eredmény, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a második világháború előtti két évtized folyamán évi átlagban csak 3000 ha-t erdőszítették. A kedvező változás kifejezésre jut hazánk erdőszütségi fokának mutatószámaiban is. Erdőszütségünk 1921-ben 11,8% volt, 1946-ban 12,1%, 1961-ben pedig már elértük a 14%-ot. Erdőterületünk — abszolút számokban kifejezve — az 1950 évi 1 166 000 ha-ról 1960-ig 1 306 000 ha-ra, tehát 140 000 ha-ral növekedett.

Tájegység szerint az erdőszütség megoszlása: Dunántúl 18,2%, Alföld 7,9%, Észak 22,5%. A faanyaggazdálkodás szempontjából igen lényeges, hogy az utóbbi években — főleg 1958. óta — az erdőszítések nagyobb részét a gyorsannövő nyárfafélésekkel végeztük. Így pl. az 1958. évi 22,7 ezer ha összes erdőszítésnek 17%-a, az 1960. évi 26,2 ezer ha erdőszítésnek már 46%-a volt nyár. Úgy tervezzük, hogy a nyárfásítást ezen a színvonalon egészen 1970-ig folytatjuk. (A lombos és főként a kemény lombos fafajok magas hányada nagy nehézséget okoz az erdeink gazdaságos kihasználásában. Eddig pl. nem találtunk megfelelő megoldást a jelentős mennyiségű csertölgyünk ipari feldolgozására.)

Az erdőgazdálkodás színvonalának jellemző mérőszáma a gazdálkodás belterjesége. Ez a művelés alatt álló terület nagyságában és ennek az összes erdőterülethez viszonyított arányában jut kifejezésre. Pl. a felszabadulás előtt évente az összes erdőterületnek mindössze 6,8%-a, kereken 75 000 ha állt művelés alatt, ezzel szemben pl. 1957—58-ban kb. 270 000 ha, vagyis az összes erdőterületnek 24,5%-a. A művelés intenzitása tehát a felszabadulás előttinek közel négyszeresére növekedett.

A felszabadulás előtt az erdőbirtokosok a maggyűjtéssel alig törődtek. Ma pedig már több mint 8000 ha magtermelésre kijelölt állományunk van, s a szükséges szaporítóanyagot állami erdőgazdaságaink elsősorban ezekből az állományokból gyűjtik be.

Tudjuk, hogy a tarvágások gazdálkodás esetén 3—4 év kiesik a termelési időből, vagyis csökken a hasznos termelési idő, s ezáltal redukálódik a terület termőképessége is. Ezzel szemben a fokozatos felújító vágásmód kettős irányban is szolgálja a

bővített újratermelés megvalósítását: biztosítja, hogy a termőhelynek megfelelő értékű fafajok és legjobb termőképességű egyedek újuljanak fel, másrészt ennél a fokozatos átmenet révén nincs megállás, a terület idővesztés nélkül, folyamatosan termeszti a faanyagot. *Ezért egyre inkább csökkentjük a tarvágást és fokozzuk a magról történő természetes felújítást.*

E helyes tendenciák érvényesülését tükrözi ezen a téren az, hogy 1957/58-ban a keletkezett vágásterületnek országos átlagban 14,4%-a természetes úton, magról újult fel, az 1955/57 évi 10,5%-kal szemben. A 15 éves távlati fejlesztési tervünk pedig már célul tűzi, hogy az összes véghasználati területnek hegyvidéken 80, dombvidéken 50, az Alföldön pedig — ahol eltérőek a termőhelyi adottságok — 5%-a legyen a fokozatos felújító-vágás.

Az élőfakészlet növelése nem lehet öncélú. Az a helyes gazdálkodás, ha az élőfakészlet szorcs kapcsolatban van a faanyagszükséglettel.

Az eddigiek alapján *vizsgáljuk meg faanyaggazdálkodásunk helyzetét.* Növekvő igényeinket mutatja, hogy míg 1951-ben 577 m³ volt az ezer főre eső faanyagfelhasználásunk, addig 1960-ban már megközelítettük a 645 m³-t. Az ország rönkgyenértékben számított összes fafelhasználása évenként mintegy 6 millió m³ rönk (1960-ban 6,4 millió). E mennyiségnek közel 50%-át (3,1 millió m³-t) importból szerezzük be. Ez azt jelenti, hogy — mint tudjuk — *az ország összes faanyagszükségletének mindössze 50%-át tudjuk belföldi termelésből fedezni; sőt iparifa felhasználásunknak mindössze 40%-át.* Ehhez hozzátehető, hogy még a tűzifa-szükségletünket sem teljesen fedezik a hazai erdők, mert még ennek is mintegy negyedét importálnunk kell.

Nézzük meg most *fafelhasználásunkat cikkenkénti összetételben.* Itt a következő arányok alakulnak ki: 28,3% fűrészipari, 3,1% furnir- és lemezipari, 9,6% papíripari termék, 12,2% bányafa, 7,6% egyéb iparifa, tehát iparifa összesen 60,8%, s így a felhasználás 39,2%-a tűzifa. Ugyanezen választékok import részaránya a következő: erdei termékek 52,16%, fűrészipari termékek 28,85%, lemezipari termékek 1,48%, papíripari termékek 17,08%, vegyes faipari termékek 0,43%.

A kitermelt faanyag hasznosításának gazdaságossági fokát legvilágosabban *az iparifahányadban* jut kifejezésre. Hazánkban az iparifafelhasználás tíz évvel ezelőtt 51,60% volt, ma már 60,8%. Ha pedig csak a hazai bázisból kitermelt mennyiséget vizsgáljuk, ez a szám tíz év alatt 39,9%-ról 48,4%-ra emelkedett.

Erdőgazdálkodásunk és faiparunk a fejlesztés során szoros egymásra utaltságában igyekezett megvalósítani azt a célt, hogy a rendelkezésre álló faanyaggal a leg gazdaságosabb módon gazdálkodjék, tehát mind értékben, mind mennyiségben a legkedvezőbb kihozattal biztosítsa. Ennek érdekében az erdőgazdaságok a faállományt javító és egyben növelő tevékenységük mellett ngmértékben fokozzák a fűrész-lemezipari célokra már nem alkalmas kisméretű erdei faválasztékok ipari feldolgozási tevékenységüket, az ún. *fagyártmánytermelő üzemekben.* A fűrész- és lemezipari üzeink műszaki fejlesztése révén pedig sikerült a kihozatali %-ot az európai színvonalhoz viszonyítva megközelítenünk; tennivaló most már inkább az egyes termékek átfutási idejének rövidítése, tehát az önköltség további csökkentése tekintetében adódik.

Az elmúlt öt évben megteremtettük hazánkban a faanyagok helyettesítését célzó *műfalapgyártás alapjait* és ezzel jelentősen javítottuk a rendelkezésre álló faanyagok komplex felhasználását. Egyre fokozottabb mértékben fejlesztjük ezeket a faipari technológiákat, s ennek megfelelően egyre nagyobb mennyiségben állítottunk elő elsőrendű faipari terméket belföldi kitermelésű tűzifából és egyéb faipari hulladékokból. Teljesen hazai bázisból kitermelt ilyen alacsonyrendű választékból ma már 34 000 t farostlemezt és több mint 10 000 m³ forgácslapot állítunk elő és ezeket a *mennyiségeket 1970-ig a folyamatban levő és tervezett beruházásokkal 100 000 t farostlemesre és 60 000 m³ forgácslapra kívánjuk növelni.* A termelés önköltségének csökkentése és a nyersanyag kihasználási fokának állandó növelése érdekében tovább kívánjuk korszerűsíteni fűrész- és lemezipari üzeinket a komplex felhasználás irányában s ezen belül az ugyancsak faanyag megtakarítást jelentő *mozaikparketta gyártást* is mintegy 2 millió m²-re kívánjuk fejleszteni.

Minden ország, így hazánk erdőgazdálkodását és az abban érvényre jutó tendenciákat és irányelveket is leghívebben azok a jogszabályok tükrözik, amelyek az erdőgazdálkodásra vonatkoznak. Ez most világosan tükrözi erdőgazdálkodásunk legfőbb irányvonalát, mert *új erdőtörvényünket csak egy évvel ezelőtt alkotta meg törvényhozásunk.*

1962. július 1-ig hazánkban az erdőkről és természetvédelemről szóló 1935 évi IV. tv. és az annak végrehajtására kiadott rendelet volt érvényben. Ezeket a felszabadulás után számos új jogszabály módosította, kiegészítette, egyes rendelkezéseit

pedig hatályon kívül helyezte. Ettől függetlenül azonban a formailag érvényben levő rendelkezések legnagyobb része is elavulttá vált, a megváltozott körülményekre csak félig-meddig lehetett alkalmazni. Ez nyilvánvaló is, ha meggondoljuk, hogy a régi erdőtörvény abban a társadalmi rendszerben keletkezett, amikor még az erdők túlnyomó többsége magántulajdonban volt, a régi közigazgatási rendszer volt érvényben, nem volt tervgazdálkodás és nem volt állami feladat az ország erdőülttségének fokozása. A régi erdőtörvény nem volt tekintettel az erdőgazdálkodástól elválaszthatatlan termelési ágakra, a fűrész- és lemeziparra, de a vadgazdálkodásra sem. A népgazdasági szempontból nagy jelentőségű fásításokra pedig nem is terjedt ki a hatálya.

Mindezek felül hazánkban a mezőgazdaságban az elmúlt évek során végbe ment nagy átalakulással kapcsolatos földrendezések sürgetően követelték az erdők használati viszonyainak rendezését.

Ilyen körülmények között 1961-ben *elérkezett az ideje annak, hogy az erdőgazdálkodás kérdéseit egységes jogszabály keretében átfogóan rendezzük. Országgyűlésünk ezért alkotta meg az erdőkről és vadgazdálkodásról szóló új törvényünket, az 1961. évi VII. törvényt.*

Melyek az új törvény főbb rendelkezései?

Az egész népgazdaság, valamint az utánunk jövő nemzedékek érdekeit is teljes mértékben figyelembe vevő erdőgazdálkodást csak egységes irányelv szerint lehet folytatni. Korszzerű, a legújabb tudományos kutatásoknak megfelelő erdőgazdálkodás *csak nagyüzemi gazdálkodás formájában valósítható meg.* Ennek megfelelően új törvényünk alapján *hazánk erdeiben mindenütt érvényesül az állami szakirányítás és így erdővagyonunkkal csaknem teljes egészében az állami, illetve a szocialista szervezetek gazdálkodnak.*

Új erdőtörvényünk *messzemenően támaszkodik a tudomány eredményeire, felhasználja a hazai tapasztalatokat és a baráti államok hasonló tárgyú jogszabályait.* Az erdőgazdálkodást beleilleszti az egész népgazdaság tervgazdálkodási rendszerébe, biztosítja a vadgazdálkodás egységes irányítását és összehangolását az erdő- és mezőgazdaság érdekeivel. *Azáltal, hogy a fűrész- és lemezipar gyakorlásának szabályozására is kiterjed, a faanyagfelhasználást egységes szemléletben fogja össze az erdőgazdálkodás, illetve az erdőgazdálkodást a faanyagfelhasználás érdekeivel.* A törvény előírja, hogy az erdőgazdálkodásban a termelékenység növelése, a munka megkönnyítése, a nehéz és veszélyes fizikai munka fokozatos megszüntetése érdekében a legfejlettebb technika alkalmazására kell törekedni. Ezzel, valamint az erdők védelmére vonatkozó szabályaival válik teljessé szocialista törvényhozásunk e szép alkotása. A törvény céljának meghatározásánál első helyen ugyan a népgazdaság faanyagellátásának az ország erdeiből és fásításaiából való fokozott kielégítését jelöli meg. Azonban ugyanitt, a törvény 1 §-ában kellő hangsúlyt kap az erdőknek egyéb hasznos rendeltetése is, mint pl. az egészségvédelem, a helyi éghajlati viszonyok javítása, az erdők vizgazdálkodást szabályozó, egészségvédő és egyéb hasznos rendeltetése.

A törvénynek az erdők kezeléséről és használatáról szóló fejezete fontos és gazdasági kihatásaiban nagy horderejű rendelkezéseket tartalmaz. Ezeknek a rendelkezéseknek az időszerűségét az alapozta meg, hogy az ország mezőgazdasági lakosságának döntő többsége a kollektív gazdálkodásra tért át, *s ma már hazánk mezőgazdasági területének 95%-án nagyüzemi gazdálkodás folyik.* A mezőgazdasági termelőszövetkezetek tagjai sok esetben egyúttal valamely erdőbirtokossági társulat tagjai is voltak. Ez az erdőbirtoklási forma a mai fejlett társadalmi és politikai viszonyaink alapján már elavult. Szükségessé vált tehát ennek a gazdasági szervezetnek megfelelő átalakítása. A törvény szerint a termelőszövetkezeti községekben és városokban az erdőbirtokossági társulatok megszűnnek. A társulatok tulajdonában volt erdőterületek a társulat tagjainak tulajdonába mennek át és — amennyiben a társulat tagjai termelőszövetkezeti tagok is — az erdőben a termelőszövetkezet közös gazdálkodást folytat. Az erdőbirtokossági társulatok erdeiben az állami arányrészeknek megfelelő terület az állam tulajdonába kerül. Vannak olyan volt erdőbirtokossági társulati tagok is, akik nem tagjai a termelőszövetkezetnek. Ezek használati illetőségének megfelelő terület a tulajdonukba megy át, de erdeikben szocialista szervezetek gazdálkodnak. Így valósul meg a törvénynek az az alapcélkitűzése, hogy minden erdőben szocialista szervezetek (állami szervek vagy mezőgazdasági termelőszövetkezetek) gazdálkodjanak.

Mezőgazdasági termelőszövetkezetek használatában általában a termelőszövetkezet tagjainak tulajdonában levő erdők vannak. A törvény azonban lehetőséget ad arra is, hogy a termelőszövetkezet állami tulajdonban álló erdőt kapjon használatba.

A végrehajtási rendelet kimondja, hogy az olyan termelészövetkezetek, amelyeknek tagjai nem rendelkeztek erdővel és megfelelő erdőterület nem áll a termelészövetkezet használatában, legfeljebb 30 ha állami tulajdonban álló erdőt kaphatnak. A termelészövetkezetek bizonyos esetekben haszonbérlet formájában (erdőbirtokossági társulati és magántulajdonban levő erdőkben) is gazdálkodhatnak. Erre a törvény értelmében akkor kerülhet sor, ha az ilyen erdőknek az állami kezelésbe való adása az állami erdőgazdasági szervek által kezelt erdőtől távol esik.

Az erdőgazdálkodás szakmai szempontjából a legfontosabb rendelkezéseket az *erdőgazdálkodás alapelvei* című fejezet tartalmazza. A törvény egyik fő irányelve a nagyüzemi erdőgazdálkodás megvalósítása. Hátrányosan érintené az erdőgazdálkodást és egyúttal ellenkezne a nagyüzemi gazdálkodás elvével az erdők természetbeni megosztása. Erre azonban különböző okokból kifolyólag, ha szörványosan is, sor kerülhet, éppen ezért az erdőgazdálkodás érdekeinek védelmére tekintettel a törvény az ilyen megosztás végrehajtását az országos erdészeti hatóság hozzájárulásától teszi függővé. A nagyüzemi gazdálkodás célját szolgálja a végrehajtási rendeletnek az a szakasza is, amely előírja, hogy ha egy községben több erdőbirtokossági társulat működik, azoknak záros határidőn belül egyesülniök kell.

A szakszerű erdőgazdálkodást a törvény számos gazdasági, szakmai rendelkezéssel igyekszik a tudomány és a gyakorlat által igazolt legmodernebb elveknek megfelelően biztosítani. Ezek közül is ki kell emelni azt a rendelkezést, mely szerint az *erdőtípológia eredményeit figyelembe véve az erdőkben, fásításokban, valamint a telepítésekre kijelölt területeken a termőhelynek megfelelő fajajokat kell természetis s lehetőleg több fajajból álló elegyes állományokat kell kialakítani*. A törvény a talajle mosás megelőzése érdekében a tarvágást csak sík és enyhén dombos területen engedi meg.

A szakmai követelmények kielégítésének egyik előfeltétele az erdőkben a tervszerű gazdálkodás. Ezért a törvény előírja, hogy *minden erdőben legalább tíz évre szóló erdőgazdasági üzemterv szerint kell gazdálkodni*. Az üzemtervek beleilleszkednek a népgazdasági tervezés rendszerébe. Ezt biztosítja a törvénynek az a rendelkezése, amelynek értelmében az *éves tervet az üzemtervek alapján kell készíteni és ezt az éves tervet állami szervekre vonatkozóan az országos erdészeti hatóság hagyja jóvá*.

Az új erdőtörvény fenntartja és a régi jogszabályoknál szélesebb körben alkalmazza a *védérdők* intézményét. Ennek alkalmazási köre nem szorítkozik csupán gazdasági célok szolgálatára (erózió elleni védelem, futóhomok megkötése, árvízvédelem stb.), hanem egészségügyi és esztétikai célokat is szolgál. A védérdökhöz hasonlóan fásításokat is lehet hasonló céllal létesíteni, amelyeket a törvény *védőfásítások* elnevezés alatt a védérdökhöz azonosan kezel.

Noha az ország erdőállományának túlnyomó részét az erre a célra rendelt erdőgazdaságok kezelik, elég jelentős területiek azok az erdők, amelyeket termelészövetkezetek használnak, illetve olyan vállalatok kezelnek, amelyeknek nem főfeladata az erdőgazdálkodás. Ezek a szervek megfelelő szakszemélyzet híján az erdőgazdálkodás folytatásához szakmai segítségre, iránymutatásra szorulnak. E megfontolás alapján vezeti be az erdőtörvény az *erdőgazdálkodás szakmai irányításának intézményét*.

A szakmai irányítás tartalma a termelészövetkezeteknél az erdőgazdálkodással összefüggő tervezésben és a termelői tevékenység segítésében áll. Állami szervek tekintetében a szakmai irányítás tartalmát az országos erdészeti hatóság vezeti az illetékes miniszterrel egyetértésben állapítja meg. A szakmai irányítást általában az állami erdőgazdaságok végzik. A termelészövetkezetek 30 hektárt meg nem haladó erdeiben azonban ezt a tanács mezőgazdasági szakigazgatási szerve látja el. Mivel egyes termelészövetkezetek a törvény végrehajtása során tekintélyes erdőterülethez jutnak, a végrehajtási rendelet a szakszerű erdőgazdálkodás biztosítása érdekében, függetlenül a szakmai irányítástól előírja, hogy olyan termelészövetkezetek, amelyek használatában legalább 1000 ha erdő, fásítás van, erdőmérnököt, az olyanok pedig, amelyek 500—1000 ha erdőt, fásítást használnak, szakképzett erdészeti kötelesek foglalkoztatni.

Az erdőgazdálkodásunkkal kapcsolatos új jogszabályunk, a törvény és a végrehajtási utasítás a faanyag biztosításon túl azt is célul tűzi ki, hogy az erdők és fásítások fokozottabb mértékben töltsék be talajvédelmi, vízgazdálkodást szabályozó, helyi éghajlatot befolyásoló, egészségvédő és egyéb hasznos rendeltetésüket. Ezek megvalósítása, realizálása érdekében a *közérdekből való erdőtelepítések és fásítások egész sorát írja elő törvényünk, illetve végrehajtási rendeletünk*. Így közérdekből erdőt kell telepíteni vagy fásítást kell létesíteni a városok, községek, lakótelepek,

ipartelepek, kórházak, üdülőhelyek körül, továbbá ott, ahol a termőtalaj pusztulása, vagy eltávolítása folytán várható károk csak erdőtelepítésekkel előzhetőek meg, és erdőt kell telepíteni az árvédelmi töltések megóvására is. Erdősávokat vagy fasorokat kell telepíteni a víz vagy a szél káros hatásainak megakadályozására, továbbá a legelő-szaktaszok határain, a majorok körül és a közutak, vasutak, vízfolyások, csatornák mentén.

A nagy népgazdasági értéket jelentő erdők és fásítások őrzésének és védelmének szabályozására az erdőtörvény külön fejezetet szentel. Az erdő mind az élettelen, mind az élő természet részéről, de főleg az ember részéről állandóan ki van téve a pusztítás veszélyének. Ezért szükséges, hogy az erdők őrzéséről megfelelő hatáskörrel felruházott szervezet útján gondoskodjunk. Az erdők és fásítások őrzése és védelme szempontjából a kezelő kétféle kötelezettség terheli. Egyrészt az erdő határait jól látható jelekkel kell megjelölnie, másrészt az őrzési teendőkkel ennek a feladatkörnek ellátására alkalmas, megfelelő számú személyt kell megbízni. Az erdő őrzésével megbízott személyeket megilleti az erdész egyenruha viselésének, valamint szolgálati löfegyver viselésének és használatának joga. Ezeket a személyeket szolgálatuk ellátásában *hatósági személynek* kell tekinteni, s mint ilyeneket fokozott büntetőjogi védelem illeti meg.

Külön intézkedéseket tartalmaz a törvény az erdők, fásítások tűz elleni védelmére. A megelőző (preventív) tűzrendészeti szabályok megtartása elsősorban az erdő kezelőjének, használójának feladata. Erdőtűz észlelése esetében azonban a tüzeset jelentése mindenkinek kötelessége és a törvény lehetőséget ad arra, hogy erdőtűz esetén mindenkit, aki a közelben tartózkodik, a tűzoltásban való részvételre lehessen kötelezni.

Az erdőtörvény általánosságban megtiltja az erdőben való legeltetést. A legeltetés, mint tudjuk, minden körülmények között kárt okoz az erdőben. Az állatok taposásukkal gátolják a humuszképződést, tömörítik a talajt. A fiatal hajtások, törzsek lerágásával, letaposásával meggátolják az erdő felújulását. A történelem folyamán állandó küzdelmet vívott az erdész az erdei legeltetés ellen. A törvény nálunk első ízben mond ki általános tilalmat, s a tilalom alól csak kivételes esetben adhat felmentést az országos erdészeti hatóság vezetője.

A törvény az erdőgazdálkodás érdekének védelme céljából biztosítani igyekszik, hogy az erdőterületet csak az erdő rendeltetésének megfelelő célokra használják. Bizonyos esetekben azonban felferülhet annak szükségessége, hogy az erdőterületen egyéb közérdekű munkákat hajtsanak végre, pl. bányászatot folytassanak, földmérést végezzenek és az erdőben közlekedjenek. Tekintettel arra, hogy az erdők a dolgozók üdülését és pihenését is szolgálják, ezt a célt az alapvető célkitűzéseknek, az erdőgazdálkodás feladatait megvalósításának sérelme nélkül kell biztosítani.

Fában szegény országunk megfelelő faanyagellátását nemcsak a termelés mennyiségi és minőségi színvonalának emelésével, hanem a megtermelt faanyag takarékos, gazdaságos felhasználásával is kell szolgálni. Ezért az erdőtörvény előírja, hogy az erdő és fásítás kezelője — az állami erdőgazdaság kivételével — köteles a kitermelt faanyagból a végrehajtási rendeletben meghatározott, a népgazdaság iparifa termelése szempontjából legfontosabb iparifa választékokat a kitermelés helye szerint illetékes állami erdőgazdaságnak vételre felajánlani. Az eladó a megvásárolt ipari fáért saját szükségletére tűzifát igényelhet, illetve vásárolhat az állami erdőgazdaságtól. Az erdei lopások, jogtalan fakitermelések és egyéb visszaélések megakadályozását célozza az a rendelkezés, amelynek értelmében az erdei termékek szállítását a végrehajtási rendelet hatósági igazláshoz köti.

A törvény előírja, hogy fűrészipari és lemezipari tevékenységet általában csak állami vállalatok, állami erdőgazdaságok folytathatnak. A végrehajtási rendelet lehetőséget ad ugyan másoknak is fűrészipari tevékenység végzésére, azonban az iparjogosi tv. kiadásához előfeltételeként kimondja az országos erdészeti hatóság hozzájárulásának szükségességét. A törvény és a végrehajtási rendelet ezekkel a rendelkezésekkel azt igyekszik elérni, hogy a faanyag minél nagyobb része az ország faanyaggazdálkodásának keretében a népgazdasági szempontból indokolt módon és a leggazdaságosabban kerüljön felhasználásra.

Fontos rendelkezése a végrehajtási rendeletnek az erdőkről és fásításokról készítenő szaknyilvántartás bevezetése. Ezt a nyilvántartást a kezelő, használó és a szakmai irányítást ellátó szerv vezeti.

Az erdőtörvény a műszaki fejlesztés fő célkitűzéseiként a termelékenység növelését és a fizikai munka megkönnyítését jelöli meg, amit a legfejlettebb technika alkalmazása, a tudományos kutató munka eredményei és a nemzetközi tapasztalatok felhasználása útján kell megvalósítani. Ennek a végrehajtására a rendelet kimondja,

hogy fejlesztési irányelveket kell kidolgozni, fel kell használni az újításokat és a találmányokat, s az új technológia bevezetése előtt tudományos kutatásokat és kísérleteket kell végezni.

Erdőtörvényünk jelentős célkitűzései között szerepel az is, hogy a vadgazdálkodás és a vadászat minél jobban feleljen meg népgazdasági rendeltetésének, illetve minél jobban segítse elő vadgazdálkodási kultúránk továbbfejlesztését. Ennek megvalósítása érdekében az erdőtörvény rögzíti a vadgazdálkodás és a vadászat legfontosabb alapelveit. A törvény e fejezetének végrehajtása iránt az 1/1962. Korm. számú rendelet intézkedik. A törvény kimondja, hogy *a vad az állam tulajdona, csak a vadászatra jogosított által a vadászterületen elejtett, elfogott, illetve elhullott vad kerül a vadászatra jogosított tulajdonába.* A vadászatra jogosítottakat az említett kormányrendelet sorolja fel részletesen. Az állami szervek közül az állami vadgazdaságok főüzemágként, az állami erdőgazdaságok és az állami gazdaságok pedig melléküzemágként folytatják területükön a vadgazdálkodást és a vadászatot. A mezőgazdasági termelőszövetkezetek a használatukban levő területeken csak akkor gyakorolhatják a vadászati jogot, ha területüket vadászterületté lehet minősíteni és tagjaiból a MAVOSZ által elismert vadásztársaságot alakítanak.

A vadgazdálkodás egységes irányítása érdekében az irányítás feladatát a kormányrendelet az országos erdészeti hatóság vezetőjére bízta. Az erdő- és mezőgazdálkodás érdekeinek a vadgazdálkodás érdekeivel való összehangolása céljából a törvény létrehívta az Országos Vadgazdálkodási és Vadászati Tanácsot.

A vadgazdálkodás alapelve, hogy *a vadgazdálkodást a mező- és erdőgazdálkodás érdekeinek szem előtt tartásával, a vadászterület vadeltartó képességének megfelelő vadállomány fenntartásával kell folytatni.* A vadászati idényt a kormányrendelet értelmében az országos erdészeti hatóság vezetője állapítja meg.

Az eddigi jogszabályokkal szemben részletesen és sok tekintetben új módon szabályozza a rendelet a vadgazdálkodással kapcsolatos károk megtérítését. A kártérítési kötelezettséget a törvény a szarvason, a dámon és a vaddisznón kívül a mufilon által okozott károokra is kiterjeszti.

Az új erdőtörvény és a most megjelent végrehajtási kormányrendelet átfogó rendelkezéseivel *a korszerű követelményeknek megfelelő szocialista erdőgazdálkodás és vadgazdálkodás alapjait és irányát szabta meg az elkövetkező évtizedekre.* A törvény a nép egészségenek szolgálatába állította az érdeinket, melyek így a lakosság egyre növekvő igényeit elégítik ki a fahozamokkal, az erdőknek és a fásításoknak a mezőgazdasági terméseredményeket növelő, helyi éghajlatot alakító, vízgazdálkodást szabályozó, egészségre és minden egyébre jótékony hatásaival.

A mi feladatunk az elkövetkezendő időben most már az, hogy a törvényadta lehetőségekkel élve *minél teljesebb mértékben tegyünk eleget a törvényben megszabott feladatoknak.* E munkánk során arra törekszünk, hogy faanyagszükségletünknek évről-évre minél nagyobb hányadát adják saját érdeink. Ezért *következetes programunk a gyorsannövő fajok, elsősorban a nyárok termesztésének széleskörű kiterjesztése a telepítésre rendelkezésre álló területeken, valamint a jelenleg más fajok által elfoglalt, de erre a célra igénybe vehető más termőhelyeken. Ez alapvető célkitűzéseinket szolgálják nyárfakutatásaink és intenzív termőhelyfeltárási munkáink.*

Az új erdőtelepítések, fásítások mellett nagy gondot fordítunk a meglévő erdők termőképességének fokozására. *Erdőművelésünk súlyponti kérdésévé tesszük ezért az erdőnevelést és széleskörű kísérletekbe kezdünk ezen a téren is.* A fatermelés belterjességét lehetővé teszi a rohamosan fejlődő mechanizálás. *Egyre több és több gép könnyíti meg az erdei munkások erőfeszítéseit és teszi lehetővé a szükséges munkának időben és jó minőségben való elvégzését.* Ez utóbbi szempontból a legnagyobb jelentőségű ezen a téren a *talajelőkészítések gépesítése;* az ültetvényszerű erdőgazdálkodás bevezetésének és kiszélesítésének ez az egyik legfontosabb feltétele. De haladunk a gépi ápolás terén és minden egyéb vonatkozásban is.

Az új erdőtörvény módot ad arra, hogy a közvetlen irányításunk alatt álló állami erdőgazdaságokhoz hasonló színvonalú termelést érjünk el az egyéb állami kezelésű erdőkben és a termelőszövetkezeti kezelésű erdőkben is. *Különösen gondot fordítunk a jövőben az erdőn kívüli fásításokra.* Ezek faanyagát szintén számításba vesszük a népgazdasági igények kielégítésében. Szükséges ez azért, hogy a legfejlettebb gazdálkodás, ápolás, nevelés és védelem biztosítsa ezekben is az elérhető legnagyobb fatömeget, az eredményes termelést.

A törvényben adott felhatalmazás alapján a legutóbbi időben *szabályozást nyert az állami erdőgazdaságok egyes munkaköreinek szakképzéshez kötése.* Az erdészeti vezetői, termelési csoportvezetői és fontosabb szakelőadói helyek betöltését

erdésztechnikusi képzettséghez kötöttük. A jövőben fokozott mértékben kell haladjunk a vezetés szakszerűségének megerősítése terén és a termelés színvonalának emelése érdekében mind magasabbra kell emelnünk a termelésben résztvevők szakmai tudását. Meg kell oldanunk és szervezetté kell tennünk a mérnöki és technikus*i továbbképzést és a specializálódást.*

Az erdőgazdaságok állandó munkaerővel való ellátásának biztosítása a jövő egyik *igen fontos feladata.* Az erdei szakmunkás képzés terén már igen jelentős lépések történtek. Ezek után megoldásra vár a szakmunkások helyhezkötésének, állandó foglalkoztatásának kérdése. Ugyancsak szükségünk van olyan szakmunkások képzésére, akik a fásítások létesítésében, s a nevelési munkában tudnak az egyre szélesebbkörű feladatoknak megfelelni.

Az új erdőtörvényben *megtörtént az első lépés az egységes faanyaggyártás megteremtéséhez, a faanyagtermelés és fafeldolgozás irányításának szerves összekapcsolásához.* Általános népgazdasági érdek ennek továbbfejlesztése az egyesítés teljes kiépítéséig. Ennek keretében kerülhet sor az eddig iparilag kevésbé célszerűen hasznosított, de tömegesen előforduló egyes fafajaink — főleg a cser és a gyertyán — gazdaságosabb felhasználására, feldolgozás lehetőségeinek bővítésére.

Végül *minden gazdasági ténykedésünknek oda kell irányulnia, hogy a felhasznált költségek csökkenjenek és a megtermelt érték növekedjék.* Csak ezeken keresztül érhetjük el azt, hogy erdeink törvényünk szellemének és betűinek megfelelően valóban az egész dolgozó nép javát szolgálhassák.

A fajajmegválasztás néhány kérdéséről Nyugat-dunántúl térségében*

BORSOS ZOLTÁN

A gyakorlati erdőművelő vagy erdőrendező legnagyobb feladatai közé tartozik az erdőfelújítások és a telepítések tervezése során az előírandó célállománytípus meghatározása. Még erdőtípológiai ismeretek birtokában, termőhely feltárás eredményének tudatában, gazdaságossági számítás alapján, és a múlt gazdálkodásának beható tanulmányozása után sem tudunk minden esetben jól választani, mert nem vesszük figyelembe azokat a gazdálkodási irányelveket, amelyek félreérthetetlenül megszabják erdeink további fejlődésének útját, vagy telepítéseink távlati alakulását.

Erdőtípológiai, termőhelyfeltárási ismereteink egyre bővülnek. Gazdaságossági számításokat is végeztünk már. Alaposan tanulmányoztuk elődeink munkáját is, sőt a magunk majdnem két évtizedes tevékenységét is bírálat alá vettük. De nem foglalkoztunk eléggé alaposan azzal a kérdéssel, hogy a termőhely természetes erdőtípusa mellett álljunk-e ki, vagy a kultúrerdők célállománytípusait karoljuk-e fel. Egyes fafajokat kitoröltünk utasításainkból, másokat divatfává emeltünk. Tanultunk, dolgoztunk, új utakat és módszereket kerestünk, próbálkoztunk, ezért hibáztunk is.

Az alábbiakban azokat a tapasztalataimat, megfigyeléseimet teszem közzé, amelyekről eddig kevés szó esett, ezért ismeretük talán némi segítséget is tud adni a tervezésben. Mondanivalómat a következő főkérdések köré csoportosítottam:

- I. Természetszerinti gazdálkodás.
- II. Irányított gazdálkodás.
- III. Belterjes gazdálkodás.

* Megvitatás céljából közli a szerkesztőbizottság.